

Vlaams Stakeholderforum Rio +20

Verslagen, besluiten en standpunten Vlaamse overheid

1. INLEIDING

Van 20 tot 22 juni 2012 vindt in Rio de Janeiro de VN wereldconferentie Duurzame Ontwikkeling (Rio +20) plaats. De top moet (1) het politiek engagement voor duurzame ontwikkeling herbevestigen, (2) twintig jaar beleid voor duurzame ontwikkeling grondig analyseren en (3) nieuwe mondiale uitdagingen aanpakken. De twee grote thema's zijn 'groene economie voor duurzame ontwikkeling' en 'het institutioneel kader voor duurzame ontwikkeling'. De conferentie moet een politiek, beknopt, gefocust en actiegericht document opleveren en wordt op het niveau van staats- en regeringsleiders georganiseerd.

Minister-president Kris Peeters heeft ter voorbereiding van deze top de Vlaamse Strategische Adviesraden een officiële adviesvraag over Rio+20 gesteld. SERV; Minaraad, Vlabest en SALV; SARiV; SARWGG en SARCJSM hebben de vraag met een schriftelijk briefadvies beantwoord. Vervolgens organiseerde de Vlaamse Overheid op 3 oktober 2011 het Vlaams Stakeholderforum Rio +20, waaraan verschillende adviesraden actief hebben deelgenomen. Het stakeholderforum had drie doelstellingen:

- Vlaanderen (de overheid en de stakeholders) beter voorbereiden op Rio+20 (door de juiste informatie uit te wisselen, prioriteiten te stellen en een gezamenlijk voorbereidend proces uit te tekenen)
- de Vlaamse internationale standpunten verder onderbouwen via de input van stakeholders (adviesraden) en experts op internationaal niveau (onder andere op basis van de mededeling van de Europese Commissie)
- de thema's onder de aandacht brengen en vertalen naar de Vlaamse context,
- good practices verzamelen die ook in internationale context valoriseerbaar zijn (uitstraling van Vlaanderen, delen van kennis).

Voortbouwend op de adviezen, de presentaties, discussies en debatten op het Stakeholderforum, de actuele Europese en internationale debatten en ontwikkelingen, en conform vroegere Vlaamse posities destilleren we in dit verslag enkele algemene Vlaamse standpunten in aanloop naar de Wereldtop Duurzame Ontwikkeling. Deze weerspiegelen de basisstandpunten van Vlaanderen voor Rio +20.

2. STANDPUNTEN EN BESLUITEN TER VOORBEREIDING VAN RIO+20

2.1 Algemeen

- Vlaanderen erkent het **belang van een hernieuwd globaal politiek engagement** voor Duurzame Ontwikkeling, en pleit mee voor een **succesvolle en actiegerichte uitkomst** van de Wereldtop Duurzame Ontwikkeling. Politieke wil en politiek engagement zullen bepalend zijn voor concrete doorbraken en resultaten in Rio. (SERV; SARiV)
- Vlaanderen vraagt in de EU positie voldoende **aandacht voor de objectieven** van de conferentie en niet uitsluitend voor de twee thema's. Een centrale vraag die de EU in het achterhoofd moet houden is hoe voorstellen binnen de twee thema's de objectieven van de conferentie mee zullen realiseren. Het is belangrijk aan te tonen hoe beide thema's bijdragen aan de gebrekkige implementatie totnogtoe, en hoe beide thema's bijdragen aan de realisatie van de Millenniumdoelstellingen (zie ook SERV; Minaraad, Vlabest en SALV; SARiV; SARWGG, SARCJSM)
Met de doelstellingen en thema's van de conferentie voor ogen zal Vlaanderen gaan voor het **zo goed, volledig en evenwichtig mogelijk invullen en waarborgen van de verschillende dimensies van duurzame ontwikkeling**. Vlaanderen heeft daarbij specifieke aandacht voor de onderbelichte sociale dimensie en onderlijnt het belang van een **rechtvaardige transitie** (SERV; Stakeholderforum).

2.2 Groene Economie – A means to an end

- De transitie naar een Groene Economie moet voldoende breed gekaderd worden vanuit het perspectief van duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding, met aandacht voor sociale en verdelingsaspecten. Het debat over de Groene Economie wordt te weinig ingebed in het **brede ontwikkelingsverhaal** en **armoedebestrijding blijft onderbelicht** (SERV, SARWGG). **De centrale vraag is hoe een Groene Economie inclusieve sociaaleconomische ontwikkeling mogelijk maakt**. Het is deze vraag die strategische onderhandelingspartners zoals de G77 door de EU beantwoord willen zien.
- De transitie naar een Groene Economie is een onderdeel van een algehele **maatschappelijke transitie** die zich ook in ons gedrag en onze cultuur voltrekt (Mina, SALV, VLABEST; SERV).
- De transitie naar een groene economie kan enkel slagen als het een **rechtvaardige transitie** betreft. Deze zorgt voor de creatie van **groen en waardig werk**, een coherent arbeidsmarkt- en tewerkstellingsbeleid, een functionele en efficiënte sociale dialoog en participatie, voldoende sociale bescherming en ze is gebaseerd op rechten, wetgeving en respect voor de standaarden voor waardig werk van het ILO (zie ook Mina, SALV, Vlabest; SERV; ILO werkprogramma).
- Groene economie is aldus geen niche maar de **vergroening moet zich doorheen het ganse economische bestel** voltrekken (zie ook workshop Groene Economie; Mina, SALV, Vlabest).
- Het vlaggenschip en de routekaart **Efficiënt Hulpbronnenbeheer** uit de EU2020 strategie onderstrepen het belang van duurzaam materialenbeheer (speerpunt van Vlaanderen tijdens het Belgisch EU-voorzitterschap). Europa benadrukt dit proces als goed voorbeeld van een

groene economie en ook Vlaanderen wil zijn expertise hierover als concrete input naar voren schuiven in het Rio +20 proces.

- Aandacht voor duurzame landbouw en landgebruik waarbij we verder op een **duurzame ontwikkeling van de landbouw** moeten inzetten om mondiaal de voedselzekerheid te garanderen (Mina, SALV en Vlabest).
- Bedrijven en ondernemingen die **Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen** zijn kernactoren in de transitie naar een groene en duurzame economie. **ISO26000** moet als globale standaard verder ondersteund worden.
- **Educatie voor Duurzame Ontwikkeling** is een belangrijke tool om mensen bewust te maken van de impact van hun gedrag en hun consumptiepatronen.

2.3 Een sterk Institutioneel Kader voor Duurzame Ontwikkeling:

- Een ander institutioneel raamwerk en governance modellen zijn noodzakelijk (SERV)
- **Transparantie, participatie, flexibiliteit, coherentie en coördinatie, efficiëntie en aansprakelijkheid zijn basisprincipes van het institutioneel kader voor duurzame ontwikkeling op elk beleidsniveau.** In lijn met de transitieaanpak uit de Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling, pleit Vlaanderen voor het opzetten van flexibele samenwerkingsverbanden en netwerken met overheden op verschillende niveaus, bedrijven, middenveld, kennisinstellingen, ngo's en burgers. Dit laat alle actoren toe om hun rol ten volle te spelen en een variatie aan beschikbare instrumenten in te zetten.
- **Het Vlaamse transitiebeleid is een voorbeeld dat als good practice voor 'governance en nieuwe partnerschappen' naar voor geschoven kan worden in Rio +20.** We moeten wel voor ogen houden dat transities zeer context specifiek zijn die per definitie ook rekening moeten houden met specifieke omgevingselementen. Eerder dan het overdragen van de transitie-aanpak moeten we ons dus richten op het delen van ervaringen, inspireren van anderen en ondersteunen. Elke transitie blijft namelijk een zoektocht met zijn eigen traject en uitrol. Het moet gaan om een just transition, die voorbij het technologische gaat, en sociale aspecten en minder evidente partners betreft (cfr. workshop over transities)
- Vlaanderen benadert het debat over het institutioneel kader zo breed mogelijk en pleit ervoor om het debat over het internationaal institutioneel kader niet te beperken tot de versterking van de milieupijler. **International Environmental Governance (IEG) moet in deze dan ook vanuit het bredere International Framework for Sustainable Development (IFSD) benaderd worden.** Een versterking van de milieupijler mag een opwaardering van het holistisch en transversaal beleid via organen zoals ECOSOC of CSD niet in de weg staan (cfr. SARiV en workshop Institutioneel Kader)
- Vlaanderen volgt daarbij het **'Form Follows Function'** principe waarbij eerst de functies van instellingen bepaald worden om nadien de gepaste vormen van de institutionele architectuur vast te leggen. Dit impliceert dat in de eerste plaats moet gezocht worden naar analyse en bijsturing van bestaande instellingen (cfr. Advies SARiV, bijdrage aan de uitwerking van de principes voor IFSD in EU paper IFSD). Hierbij wordt erkend dat de werking van de VN instellingen, de afstemming tussen de instellingen en de behartiging van duurzame ontwikkeling tekorten vertonen en versterkt moeten worden.

- Vlaanderen pleit voor **voorzichtigheid bij het creëren van nieuwe instellingen**, en vraagt om de bestaande structuren te rationaliseren en beter te coördineren (SARiV Advies; Belgisch standpunt).
- Vlaanderen onderstreept het **belang van Multilevel Governance**, en heeft specifieke aandacht voor het subnationale niveau, verticale integratie, de responsabilisering van overheden op alle overheidsniveaus en de toepassing van bovenvermelde basisprincipes op elk niveau.
- Vlaanderen pleit ervoor om de instrumenten niet beperkt worden tot instrumenten voor een groene economie, maar wijst op het **belang van Strategieën Duurzame Ontwikkeling, de rol van adviesraden, Duurzaamheidsimpactanalyses, Duurzaamheidsrapporteringen, introductie van ISO26000 (ook bij overheidsinstellingen), duurzame overheidsopdrachten** en andere duurzaamheidsinstrumenten.
- Vlaanderen blijft wijzen op de **rol van Internationale Financiële Instellingen** en de rol van de wereldhandel voor de verwezenlijking van duurzame ontwikkeling. De Wereldbank Groep en het Internationaal Monetair Fonds hebben niet alleen een rol te spelen bij het eerste thema van de conferentie maar moeten ook bij de herziening van het institutioneel kader voor Duurzame Ontwikkeling betrokken worden. De principes van duurzame ontwikkeling moeten de basis van hun mandaat vormen (Minaraad, SALV, Vlabest; SARiV).

2.4 Naar concrete en meetbare doelstellingen – Sustainable Development Goals (SDGs)

- Vlaanderen neemt in lijn met het Belgische en Europese standpunt een voorzichtige positieve en afwachtende houding aan tegenover het Colombiaans en Guatemaleeks, alsook het Braziliaanse voorstel voor Sustainable Development Goals .
- Vlaanderen streeft, geheel in lijn met de standpunten van het middenveld en de adviesraden, naar concrete en meetbare *doelstellingen*, opvolgings- en monitoringmechanismen, een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden, en financiering voor duurzame ontwikkeling in Rio (SARiV; SERV; Minaraad, SALV, Vlabest).
- ***Vlaanderen zal voorstellen voor concrete en meetbare doelstellingen, als uitkomst van Rio +20 constructief benaderen en ondersteunen. Deze hoeven zich vormelijk niet enkel tot SDGs te beperken en hoeven het bereiken van de MDGs geenszins in het gedrang te brengen.***

2.5 Nieuwe financiering en technologieoverdracht

- Er is een nood om nieuwe financieringskanalen te zoeken: Nieuwe fondsen en financieringsvormen mogen **niet ten koste gaan van al bestaande fondsen**; De hervorming van de fiscaliteit vormt een belangrijke hefboom (Mina-Raad, SALV en VLABEST). Mogelijke nieuwe financiële middelen kunnen gezocht worden via milieutaksen (internaliseren van externe kosten), een taks op financiële transacties en andere (plenair debat)

- Groene beleggingen (via pensioenfondsen bvb.) en groene financieringsstrategieën (van banken en verzekeringsmaatschappijen) zijn belangrijke hefboomen voor een verduurzaming van de maatschappij wereldwijd.
- Vorming en opleiding zijn belangrijk voor de creatie van nieuwe jobs en voor de omscholing van bestaande tewerkgestelden. De bestaande profielen en opleiding zullen aangepast moeten worden (ILO). Deze transformatie zal plaatsvinden zowel in het zuiden als het noorden.
- Nieuwe technologieoverdracht en partnerschappen zijn nodig. Voor bedrijven vormen de intellectuele eigendomsrechten dikwijls een probleem. Mechanismen dienen gezocht om deze bottlenecks te overwinnen. Good practices (onder andere van succesvolle joint ventures) kunnen in kaart gebracht en gedeeld worden (forumdebat). Maatschappelijk verantwoord ondernemen en een levenscyclusbenadering hebben wereldwijd een positief effect.

2.6 Rio +20 en de dynamiek voor duurzame ontwikkeling in Vlaanderen

- Het stakeholderforum Rio +20 van de Vlaamse Overheid wil niet enkel de adviesraden en het middenveld betrekken in de voorbereiding van de Wereldtop, maar wil **de internationale dynamiek rond Rio +20 en Duurzame Ontwikkeling ook naar Vlaanderen brengen** om de transitie naar een duurzame samenleving te ondersteunen.
- Verschillende **cultuur, jeugd, sport en media-organisaties** nemen in toenemende mate initiatieven voor een duurzaam beleid en beheer. Ze creëren op deze manier **een draagvlak voor duurzame ontwikkeling**, bevorderen de bewustwording, mobiliseren de samenleving, stimuleren de publieke dialoog en creëren ruimte voor verbeelding. Het zijn belangrijke actoren in de omslag naar een duurzame ontwikkeling en er zal/kan in samenspraak worden nagegaan hoe de sectoren verder ingeschakeld kunnen worden.
- De Vlaamse Overheid zal ook het SERV initiatief ondersteunen om internationale analyses, inzichten en voorbeelden die in de aanloop naar Rio +20 verschijnen naar Vlaanderen te vertalen.

De **samenwerking met de adviesraden en stakeholders vormt deel van een continu proces** waarbij Vlaanderen op gepaste momenten de adviesraden en het middenveld zal - consulteren. **In Vlaanderen is er nood aan doorwerking en concretisering van de thema's en resultaten van Rio+20.** De Vlaamse overheid engageert zich ook om de afspraken op Rio +20 door te vertalen naar het Vlaamse beleid, en de resultaten terug te koppelen.

3. BIJLAGES: Conclusies uit de Workshops op het Stakeholderforum Rio +20 en samenvattingen van de briefadviezen

3.1 Workshops op het Stakeholderforum Rio +20

3.1.1 Transitieaanpak in Vlaanderen: governance within government or beyond government?

Vlaanderen past de transitieaanpak reeds toe in verschillende systemen (VSDO, ViA) en tracht deze aanpak verder te stimuleren. Ook in andere netwerken (bv het Cradle to Cradle netwerk) heeft men onderzoek verricht naar nieuwe governance modellen. 'Good governance' of 'new public management' gaat vooral over governance *within* government: hoe kunnen we het efficiënter doen en beter samenwerken. 'Governance *beyond* government' gaat verder en daarbij staan multi-actor, netwerken, collaborative governance etc. centraal. De workshop ging in op de volgende vragen:

Is de transitieaanpak een goed governance model, en kan de transitieaanpak overgedragen worden naar andere regio's? Hoe kan deze overdracht plaatsvinden? Is de transitieaanpak er voor 'governance within government' of hebben we een 'governance beyond government' aanpak nodig om doorbroken te realiseren? Zijn deze voorbeelden op te schalen 'best practices' die we naar voor kunnen schuiven in het Rio +20 proces?

- De Mededeling van de Europese Commissie heeft het institutioneel kader niet volledig uitgewerkt. Zeker rond governance, het betrekken van partners en stakeholders, multiactor beleid, horizontale en verticale beleidsafstemming vertoont de Europese Mededeling een aantal hiaten.
- Bij 'Good Governance' staan efficiëntie, transparantie, accountability en horizontale en verticale afstemming centraal. Transitieprocessen gaan nog een stap verder, richting een 'governance beyond government', waar gedeeld partnership en cocreatie een feit worden. Deze aanpak komt in Vlaanderen tot uiting in de transitieprojecten Duwobo, Plan C, Vlaanderen in Actie en de transitie maatschappelijk middenveld,
- Wanneer we de vraag of transities overdraagbaar en opschaalbaar zijn willen beantwoorden moeten voor ogen houden dat **transities zeer context specifiek** zijn en per definitie ook rekening houden met specifieke omgevingselementen. Eerder dan het overdragen van transities moeten we ons dus richten op het delen van ervaringen, inspireren van anderen en ondersteunen. Elke transitie blijft namelijk een zoektocht met zijn eigen traject en uitrol.
- Wanneer we spreken over transities dan spreken over 'just transitions': het gaat om transities die zowel de technologische als de sociale elementen meenemen en waarin met minder evidente partners nauw wordt samengewerkt.
- Implementatie blijft natuurlijk het einddoel en daar is samenwerking met de bedrijfswereld voor nodig. Transitieprocessen vragen ook tijd.

3.2.2 Naar een groene en Duurzame economie in Vlaanderen

De workshop over een groene en duurzame economie in Vlaanderen ging dieper in op de vergroening en het vergroeningsbeleid in Vlaanderen. In het Nieuwe Industriële beleid worden een aantal opportuniteiten voor een groene economie geciteerd, het departement Leefmilieu, Natuur en Energie zet in op het thema Groene Economie en ook de bedrijfswereld zet op deze trend in. De workshops gingen op zoek naar de kernsectoren, de kerninstrumenten en de kernactoren voor vergroening.

- Er is een consensus om te spreken over **vergroening van de economie**, niet van groene economie. Het is een **economiebreed** proces in de zin dat de ganse economie moet vergroenen. Groene jobs zijn in alle sectoren nodig en mogen niet eng gedefinieerd worden. Heel belangrijk hierbij is de sociale dimensie (sociale bescherming en sociaal overleg) en de verdelingsaspecten in Vlaanderen (tussen industrie, gezinnen) en tussen Noord en Zuid (de discussie rond technologie overdracht).
- Eerder dan een specifiek beleid voor een groene economie is een **generiek beleid** nodig dat een economiebrede vergroening mogelijk maakt. Prijszetting en transitiedenken rond een aantal speerpunten zijn heel belangrijk.
- Het **middenveld en consumenten spelen een belangrijke rol** in deze transities

3.2.3 Institutioneel Kader voor Duurzame Ontwikkeling

Het debat over het institutioneel kader voor Duurzame Ontwikkeling moet verder gaan dan de hervorming van milieugovernance. De werkgroep dacht na over uitgangspunten om de performantie van het institutioneel kader voor duurzame ontwikkeling te verhogen.

Hoe versterken we de politieke wil voor duurzame ontwikkeling in Rio? Hoe kan de institutionele architectuur bijdragen aan een geïntegreerde benadering van duurzame ontwikkeling? Kunnen regio's, lokale besturen, het middenveld en bedrijven een rol spelen op Rio+20? Kan een institutionele hervorming tegemoet komen aan het beter afstemmen van beleid op wetenschap? Wat zijn rechtvaardige factoren om financiering inzake duurzame ontwikkeling vorm te geven?

- **NIEUWE MINDSET** - Duurzame ontwikkeling kan pas op de juiste manier institutioneel verankerd worden als het driepijlerconcept wordt ingeruild voor een holistisch, transversaal beleidsconcept. Een evolutie in de mindset dus: van trade-offs naar win-wins. Mogelijke institutionele pistes die het driepijlerconcept verlaten, zijn bv. het versterken van CSD, ECOSOC een expliciete rol ten aanzien van DO toekennen, de UN system wide coherence verbeteren, enz. Het versterken van UNEP betekent het versterken van de milieupeiler ten koste van de andere dimensies en doet afbreuk aan die holistisch aanpak.
- **INSTITUTIONELE ARCHITECTUUR** - Duurzame ontwikkeling zal op internationaal vlak pas meer engagement uitlokken als het centraler in het beslissingsproces van de VN aan bod komt (bv. CSD als hulporgaan van Algemene Vergadering i.p.v. functionele commissie van ECOSOC), als doelstellingen afdwingbaar worden gemaakt en effectief worden opgevolgd.

Een structuur voor de CSD naar analogie van de Mensenrechtenraad zou een kader kunnen bieden.

- **MONITORING** - Gezien het langetermijnperspectief en de daarbij horende onzekerheid die een beleid voor duurzame ontwikkeling typeren, zal de rol van monitoring voor de beleidssturing ter zake eerder beperkt zijn. Het kan wel helpen om projecties te maken over te verwachten paden en die te confronteren met de gewenste paden. Monitoring zou in elk geval een gewichtig instrument kunnen zijn om engagementen af te dwingen en landen op hun verantwoordelijkheid, vooruitgang en tekortkomingen te wijzen.
- **MONDIAAL-LOKAAL** - Het internationale kader voor DO blijft belangrijk aangezien duurzame ontwikkeling een per definitie grensoverschrijdende uitdaging is. Er is nood aan zowel een top-down als bottom-up- benadering. Ten tweede moeten we ervoor oppassen niet alles wat op het terrein gebeurt te willen institutionaliseren en aansturen. Er is nood aan een projectmatige grijze zone waarin ruimte is voor experimenten en mislukkingen.
- **BEDRIJVEN** – Bedrijven spelen een groeiende rol in duurzame ontwikkeling en kunnen via corporate social responsibility als katalysator fungeren. Toch moeten we voorzichtigheid aan de dag leggen bij het betrekken van bedrijven bij internationale processen rond DO. Bedrijven zijn geen democratische instellingen en vertolken vanzelfsprekend ook economische belangen.
- **NIEUWE DOELSTELLINGEN** – Internationale duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDGs) kunnen mobiliserend werken, op voorwaarde dat ze opgevolgd worden met heldere indicatoren (een moeilijke opdracht) en een degelijke roadmap. Millennium consumption goals gaan voorbij aan het holistische perspectief van DO en dienen één subset te zijn van SDGs. In elk geval moet men nagaan op welke manier dergelijke doelstellingen zich tot de Millenniumontwikkelingsdoelstellingen verhouden.
- **WETENSCHAP** - Een onafhankelijke wetenschappelijke basis (met zekerheid van financiering) is onontbeerlijk, maar een nieuw platform (Intergovernmental Panel on Sustainable Development) creëren om alle wetenschappelijke kennis rond DO bijeen te brengen, lijkt geen prioriteit in het licht van de beperkte middelen.

3.2.4 Workshop Praktijkvoorbeeld civiele maatschappij: ecocultuur en ecosport

De grote uitdagingen uit de Europese strategie duurzame ontwikkeling zijn armoede en sociale uitsluiting, vergrijzing, klimaatverandering en schone energie, mobiliteit, ruimtelijke ordening, beheer van natuurlijke rijkdommen en volksgezondheid.

Hoe kunnen ecocultuur en ecosport de publieke dialoog stimuleren en bruggen slaan tussen verschillende sectoren? Kunnen zij bijdragen tot de uitbreiding van de maatschappelijke bewustmakings- en emancipatieprocessen die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te doen slagen?

In de workshop is iedereen het erover eens dat cultuur- en sportverenigingen of -instellingen een motor zijn voor de noodzakelijke transitie naar een duurzame maatschappij. Toch zijn hier volgens de deelnemers een aantal voorwaarden aan gekoppeld.

- Het is belangrijk dat transitie in deze sectoren niet te veel wordt opgelegd, maar groeit van onderuit. Clubs of culturele verenigingen hebben vaak een maatschappelijke missie of waardegebonden doelstellingen opgenomen in hun statuten.
- Er is nood aan een aantal inspirerende pilootprojecten, i.p.v. overal te gaan missioneren. Het effect daarvan zal meer impact hebben. Voorwaarde daarbij is wel dat er projecten van verschillende schaalgrootte worden ondersteund. Zo moeten bv. naast projecten van de grootorde van pakweg de Olympische Spelen ook projecten met bv. een caféploeg kunnen opgezet worden.
- Daadkracht en communicatie zijn belangrijk

Er wordt tevens gewaarschuwd voor valstrikken:

- Er is nood aan een cultuuromslag binnen de huidige cultuur- en sportwereld. Het gevaar bestaat dat projecten of acties blijven hangen op het niveau van groene opsmuk, zonder dat het systeem fundamenteel wordt gewijzigd.
- Dat laatste wil niet zeggen dat kleine projecten (bv. zonnepanelen op een kantine of een energiezuinige theaterzaal) geen verschil kunnen maken. Dergelijke projecten moeten hand in hand gaan met grotere pilootprojecten en samenwerking rond transitie.

Verbinding leggen is cruciaal bij transitie, net als werken vanuit een gemeenschappelijke visie

- Verbinding leggen tussen verschillende sectoren binnen het culturele veld en de sportwereld is cruciaal.

3.2 SAR Briefadviezen naar aanleiding van Rio +20

De adviesvraag over Rio +20 voorzag verschillende mogelijkheden om aan het Rio +20 proces bij te dragen. Dit kon via een formeel advies, via de workshops op het Stakeholderforum of via een insteek tijdens het verdere proces.

De minister-president vraagt aan de adviesraden die zich vanuit hun expertise geroepen voelen, om een aantal aanbevelingen te formuleren voor de Vlaamse positie naar aanleiding van de Europese standpuntbepaling. Dit kon op basis van de Mededeling die de Europese Commissie op 20 juni over Rio +20 (COM 2011 363) heeft uitgebracht. Ze is immers een belangrijke document voor de Europese standpuntbepaling die onder Pools EU-voorzitterschap verder vorm krijgt. Hier volgt een korte toelichting per advies. De volgende raden brachten een advies uit: SARiV; SERV; Minaraad, VLABEST samen met SALV; SARWGG en SARC.

3.2.1 SARiV Advies: *'De Mededeling van de Europese Commissie over Rio +20: naar een groene economie en betere governance'*, Advies 2011/18

SARiV is van oordeel dat de mededeling van de Europese Commissie de nadruk op de groene economie te weinig kadert vanuit het perspectief van DO en armoedebestrijding. Het institutioneel raamwerk krijgt niet de aandacht krijgt dat het verdient en de De Mededeling komt ook te weinig aan de drie doelstellingen tegemoet. De Europese positie is te eurocentrisch en te strak op EU2020 geënt. De Raad vraagt ook aandacht voor de Europese Strategie voor Duurzame Ontwikkeling, een engagement voor een grondige herziening, en een duidelijke verwijzing in het Rio +20 proces. De raad merkt op dat de voorgestelde acties vrijblijvend zijn en een tijdshorizon missen. De Raad vraagt ook aandacht voor de sociale invulling en de 'waardig werk' agenda.

Met betrekking tot het Institutioneel kader doet de Raad een aantal aanbevelingen voor de Vlaamse positie die Vlaanderen kan onderschrijven: In de eerste plaats vraagt de Raad om het hernieuwen van het politieke engagement en het versterken van monitoringmechanismen hoog op de agenda van Rio+20 te plaatsen. In de tweede plaats vraagt hij de "form follows function"-benadering op te nemen in de onderhandelingen over het institutioneel kader. In de derde plaats moet Rio+20 bijdragen aan het versterken van het institutioneel kader voor duurzame ontwikkeling in het algemeen en zich dus niet beperken tot milieugovernance. Milieugovernance verdient echter bijzondere aandacht ten opzichte van de governance van de twee andere pijlers. In de vierde plaats pleit de Raad voor de nodige terughoudendheid m.b.t. het creëren van nieuwe (VN-)infrastructuren op Rio+20. De bestaande infrastructuur kan verbeterd, generationaliseerd en meer gecoördineerd worden. Als vijfde uitgangspunt wijst de Raad op het belang van de responsabilisering van de regio's, de staten, de subnationale entiteiten en de lokale overheden ten aanzien van duurzame ontwikkeling. Ten slotte moet het debat inzake institutionele architectuur op Rio+20 ook bijdragen tot het beter aansluiten van het beleid op wetenschappelijk onderzoek, alsook tot de financiering van duurzame ontwikkeling.

3.2.2 *Minaraad, Vlabest en SALV: 'Adies over Rio +20, de VN Wereldconferentie Duurzame Ontwikkeling in 2012, Rio de Janeiro, Brazilië'*

De Raden onderschrijven het idee en het potentieel van Groene Economie als kernthema. De duurzame ontwikkeling van de Landbouw en duurzaam landgebruik vormen de hoekstenen van een groene economie en duurzame ontwikkeling, met het oog op negen miljard mensen in 2050. De Raden vragen ook voldoende oog te hebben voor de analyse van het gevoerde beleid totnogtoe alvorens nieuwe engagementen aan te gaan.

Dematerialisering en absolute ontkoppeling zijn noodzakelijk voor een groene economie. De raden achten het noodzakelijk dat het politiek engagement voor duurzame ontwikkeling gepaard gaat met het formuleren van een welomschreven set doelstellingen. Deze moeten voldoende geoperationaliseerd zijn, en samengaan met concrete maatregelen, duidelijke verantwoordelijkheden en financiële engagementen. De Raad geeft ook een opsomming van concrete en realistische maatregelen.

De Raden stellen dat de transitie naar een groene economie moet gepaard gaan met een brede maatschappelijke transitie (met aandacht voor cultuur en gedragsverandering) die rechtvaardig is (met voldoende aandacht voor de sociale aspecten en werknemers).

De Raden vragen om oog te hebben voor duurzame productie en consumptie en daarbij het idee van de Millennium Consumption Goals te overwegen.

Transparantie, de toegang tot informatie en participatie vormen volgens de Raden de basisprincipes van het institutioneel kader voor duurzame ontwikkeling. Flexibele samenwerkingsverbanden tussen overheden op verschillende niveaus bedrijven, ngo's en burgers moeten de omslag naar een groene economie en duurzame ontwikkeling mogelijk maken.

3.2.3 *SERV Advies: 'Rio +20 : de VN Wereldconferentie Duurzame Ontwikkeling in 2012, Rio de Janeiro'*

SERV wijst er in zijn advies op dat het engagement voor DO meer moet zijn dan het formuleren en onderschrijven van doelstellingen. Die doelstellingen moeten ook gemeten en bereikt kunnen worden. Het SERV advies legt de nadruk op de concrete input vanuit Vlaanderen, en op de doorwerking van Rio +20 resultaten in Vlaanderen.

De transitie naar een groene economie moet volgens de Raad voldoende breed worden gekaderd. Naast groene en economische aspecten moet er volwaardige aandacht zijn voor sociale- en verdelingsaspecten. De SERV beklemtoont bovendien dat de vergroening van de economie slechts één van de vele uitdagingen is, en vergroening vormt niet noodzakelijk altijd het antwoord.

De SERV vraagt vanuit Vlaanderen een concrete input voor Rio+20, bij voorkeur één of twee thema's die internationaal aanspreken en tegelijk de aandacht voor duurzame ontwikkeling en vergroening in Vlaanderen kunnen versterken. Dit kan door bij voorkeur aan te sluiten bij een transversaal thema uit Pact 2020.

Ten slotte engageert SERV zich om het Rio +20 proces naar Vlaanderen te brengen en de analyses en ideeën die op internationaal niveau circuleren te inventariseren en te vertalen naar Vlaanderen (zie daartoe ook <http://www.serv.be/serv/thema/2522>). De SERV zal aan de Nederlandse SER vragen om de tweejaarlijkse gezamenlijke studiedag in het teken te stellen van Rio +20 en er zijn plannen om met ILO een SERV-academie te organiseren rond het thema groene jobs.

In een achtergrondnota bij het advies vinden we een overzicht van de internationale actoren, stakeholders en een handig overzicht van de voorbereidingsprocessen van een aantal EU-lidstaten, met specifieke aandacht voor de betrokkenheid van stakeholders en het middenveld.

3.2.4 SARWGG Advies

Het advies van SARWGG richt zich op een analyse van de Mededeling van de Europese Commissie: Ondanks het feit dat Groene Economie in het kader van duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding behandeld wordt blijft armoedebestrijding onderbelicht en faalt de Mededeling om Groene Economie in het bredere ontwikkelingsverhaal in te bedden.

De Raad vraagt om blijvend in te zetten op het behalen van de Millenniumdoelstellingen en na te denken over maatregelen in het kader van duurzame ontwikkeling, groene economie en armoedebestrijding die een onmiddellijk effect hebben op extreme armoede en ondervoeding.

Volgens de SARWGG mist het concept van duurzame ontwikkeling in de Mededeling een aantal gezondheidsdeterminanten. Infectieziektes en beschavingsziektes blijven belangrijke oorzaak van sterfte en verminderde levenskwaliteit; onderzoek toont aan dat mutagene en hormoonverstorende stoffen ook in extreem lage concentraties schadelijke effecten kunnen hebben, zeker prenataal en tijdens de eerste levensjaren.

3.2.5 SARCISM Advies

De SARC pleit er voor dat Vlaanderen het middenveld volop inzet voor de overgang naar een groene economie en duurzame ontwikkeling. De culturele, jeugd-, sport- en media organisaties nemen in toenemende mate concrete initiatieven voor een duurzaam beleid door zorgzaam om te gaan met ecologie, verantwoord te handelen en te investeren. Ze vergroten eveneens het draagvlak voor duurzame ontwikkeling en bevorderen de bewustwording via allerlei initiatieven in het sociaal-

cultureel werk, de media, de kunsten en erfgoed sector en de sport. De Raden vragen dan ook om in samenspraak na te gaan hoe de sectoren verder ingeschakeld kunnen worden.

De Raad wijst op het waarden- en normenkader van deze sectoren. Cultuur mobiliseert, stimuleert de publieke dialoog en slaat bruggen tussen verschillende sectoren. Cultuur en sociaal en collectief leren stimuleert maatschappelijke bewustmaking en emancipatie en draagt bij aan de uitbreiding van de kennisdimensie van duurzame ontwikkeling. Ten slotte stimuleren deze sectoren de verbeelding, een noodzakelijke voorwaarde voor verandering. Het advies lijst hiertoe ook een aantal concrete initiatieven en voorbeelden op.